Nr 238.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nybyggnad för de kemiska och fysiska institutionerna vid Chalmers tekniska institut; given Stockholms slott den 14 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departemenschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Olof Olsson.

Utdrag ur protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena Branting, statsråden Lindqvist, Thorsson, Olsson, Sandler, Nothin, Svensson, Hansson, Åkerman, Linders, Schlyter, Örne.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Nybyggnad för de kemiska och fysiska institutionerna vid Chalmerstekniska institut.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

Frågan om nybyggnader för de fysiska och kemiska institutionerna vid Chalmers tekniska institut väcktes först från institutets sida. I skrivelse den 29 augusti 1918 hemställde institutets styrelse

om proposition till 1919 års riksdag angående uppförande för institutet å en söder om fattigvårdsanstalten Gibraltar belägen tomtplats i stadens 13:e rote av ett fysiskt och ett kemiskt laboratorium för en sammanlagd kostnad av 2,568,000 kronor, varav borde anvisas på extra stat för år 1920 ett belopp av 1,000,000 kronor. Förslaget föranledde emellertid icke någon framställning av Kungl. Maj:t till riksdagen.

I två inom riksdagen år 1919 väckta likalydande motioner, i första kammaren av herr O. Mannheimer m. fl. (nr 44) och i andra kammaren av herr E. Kristensson m. fl. (nr 140) återupptogos de ursprungligen från högskolans styrelse härrörande äskandena och underställdes riksdagen på grundval av kostnadsförslag och ritningar, framlagda av institutets styrelse. Statsutskottet, till vars förberedande behandling motionerna hänvisades, hemställde i sitt utlåtande nr 8 A, att motionerna icke måtte av riksdagen bifallas. Utskottets motivering, som varit utslagsgivande för de åtgärder, som av Kungl. Maj:t sedermera vidtagits till befrämjande av Chalmers tekniska instituts vidare utveckling, var av följande lydelse:

Vid av ledamöter av statsutskottet företaget besök i Göteborg har tagits kännedom om såväl de nuvarande lokalerna för de kemiska och fysiska institutionerna som det tomtområde, varå de nya byggnaderna tänkts skola förläggas, och har därvid, bland annat, inhämtats, att den för närvarande av Chalmers tekniska institut disponerade tomten är av Göteborgs stad med nyttjanderätt upplåten till sitt nuvarande ändamål, ävensom att institutets förhandenvarande byggnader samtliga tillhöra staten utom en, vilken likaledes av Göteborgs stad är under nyttjanderätt upplåten till institutets behov.

På sätt utskottet övertygat sig om, äro de nuvarande lokalerna för de fysiska och kemiska institutionerna såväl beträffande utrymme som i andra avseenden otillfredsställande. Om de sålunda redan nu visa sig vara otillräckliga, torde bristerna i avseende å utrymmen bliva än mer kännbara, då dessa olägenheter skärskådas mot bakgrunden av det av institutet framhållna behovet och önskvärdheten att utöka elevantalet.

Enligt utskottets mening intager Chalmers tekniska institut en så betydelsefull ställning i vårt tekniska undervisningsväsen och har institutet sådana viktiga uppgifter att fylla i avseende å utbildande av för vår industri nödvändig arbetskraft, att ett understödjande av dess verksamhet från statens sida synes i mer än ett hänseende vara väl befogat. Hyser utskottet sålunda den uppfattningen, att staten bör, där verkligt behov föreligger, träda hjälpande emellan, kan utskottet icke frånkomma, att vissa förpliktelser — såsom av ålder varit fallet — även böra åvila Göteborgs stad. Utskottet avser härvid närmast det för de nu ifrågasatta nybyggnaderna erforderliga tomtområdet. Efter vad utskottet inhämtat, erbjuder detta område möjligheter ej allenast till uppförande av nya

lokaler för omförmälda institutioner utan även till en successiv utflyttning av institutet vare sig i väsentliga delar eller i dess helhet. Ställer sig staten sålunda tillmötesgående beträffande anslag till förevarande nybyggnadsföretag, torde ett sådant tillmötesgående dock böra ske under förutsättning, att Göteborgs stad kostnadsfritt mot äganderätt överlämnar det tomtområde, varom nu är fråga, ävensom förser detsamma med vederbörliga ledningar i och för avlopp, vatten och lyse. När utfästelser i dessa och tilläventyrs andra liknande av byggnadsföretaget betingade hänseenden från stadens sida föreligga, synas enligt utskottets förmenande inga hinder för statens vidkommande böra resas mot tillgodoseende av de lokalbehov, vartill medel nu äskats.

Om utskottet sålunda ej anser sig böra i sak intaga en avvisande hållning till de förslag, som i motionerna beröras, hyser utskottet dock den uppfattningen, att dessa förslag böra bliva föremål för närmare utredning. Efter det tomtfrågan och därmed förknippade spörmål blivit behöringen reglerade, lärer Kungl. Maj:t ej underlåta att för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, som Kungl. Maj:t finner vara av omständigheterna påkallat. Då utskottet följaktligen icke anser sig böra för närvarande tillstyrka ett på enskilda motioner grundat förslag av den ekonomiska omfattning som det föreliggande, sker det desslikes med aktgivande därå, att frågan ej synes vara av den art, att ett uppskov ännu ett år med företagets igångsättande torde medföra några mer väsentliga olägenheter för institutets verksamhet.

Riksdagen fattade beslut i enlighet med utskottets hemställan.

Utskottets omförmälda uttalande föranledde omedelbart igångsättande från Kungl. Maj:ts sida av utredning rörande de av utskottet påtalade förhållandena vid Chalmers tekniska institut. Genom kungl. brev den 20 juni 1919 bemyndigades statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning av frågan om behövliga nybyggnader för institutet ävensom i samband därmed taga under övervägande, huruvida nämnda läroanstalt lämpligen borde ombildas till en teknisk högskola. Med föranledande härav tillkallade dåvarande departementschefen den 1 augusti 1919 såsom sakkunniga ledamoten av riksdagens andra kammare, civilingenjören S. E. J. Lübeck, rektorn vid Chalmers tekniska institut professorn B. H. Grauers, professorn vid tekniska högskolan K. W. Palmaer, undervisningsrådet N. Fredriksson samt direktören H. G. E. Hammar. Åt Lübeck uppdrogs att såsom ordförande leda de sakkunnigas förhandlingar.

De sakkkunniga, som började sitt arbete hösten 1919, avgåvo den 16 januari 1920 sitt betänkande I, innefattande förslag till nybyggnader för de fysiska och kemiska institutionerna vid institutet.

Under hänvisning till betänkandet i dess helhet erinrar jag här endast om några de sakkunnigas framförda synpunkter.

De sakkunniga hade i första hand ansett sig böra upptaga till prövning frågan om nybyggnader för de kemiska och fysiska institutionerna, detta särskilt på grund av det mycket otillfredsställande skick, vari dessa institutioners laboratorier för närvarande befunne sig. De sakkunniga hade därvid ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan, huruvida ett beslut om nybyggnader för sagda institutioner ej skulle föregripa eller förrycka en senare lösning i hela dess vidd av institutets organisationsfråga, vilken jämväl för utredning överlämnats åt de sakkunniga; i sistnämnda avseende hade de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att ett dylikt föregripande ej vore att befara.

Arbetena med nu förevarande nybyggnader hade ansetts skola igångsättas i början av år 1921. I enlighet härmed hade de sakkunniga ansett erforderligt att för år 1920 disponera ett belopp av 150,000 kronor, varav 50,000 kronor för arkitekttävling m. m. och 100,000 kronor till ritningar, entreprenadhandlingar och andra förberedande åtgärder. För år 1921 hade föreslagits ett belopp av 1,000,000 kronor. Hela kostnaden för nybyggnaderna skulle uppgå till ett belopp av 3,825,000 kronor.

De sakkunniga hemställde hos Kungl. Maj:t om proposition till riksdagen i enlighet med den sålunda gjorda kostnadsberäkningen.

Vederbörande departementschef, som ansåg, att frågan om nybyggnader för de kemiska och fysiska institutionerna icke borde lösas, förrän sakkunniga slutfört sin utredning beträffande institutets ställning och utveckling i övrigt, tillstyrkte icke några åtgärder i frågan.

Sakkunnigas förslag kom emellertid inför riksdagens prövning genom två likalydande motioner, väckta den ena (nr 97) i första kammaren av herr Wijk m. fl. och den andra (nr 157) i andra kammaren av herr Lübeck m. fl.

Riksdagen ansåg sig icke böra i vidare mån upptaga den föreliggande byggnadsfrågan än att riksdagen uttalade sin förväntan, att, därest förberedande arbeten bleve färdiga och förhållandena i övrigt sådant medgåve, Kungl. Maj:t till 1921 års riksdag framlade ett fullt utrett förslag i denna fråga. Med hänsyn härtill ansåg sig riksdagen nu böra bevilja dels ett belopp å 50,000 kronor till arkitekttävlan m. m. att utgå på tilläggsstat för år 1920 och dels ett belopp av 100,000 kronor till ritningar och andra förberedande planläggningsarbeten att utgå på extra stat för år 1921.

Riksdagen anförde vidare bland annat:

Av vad de sakkunniga härutinnan i sitt i ämnet avgivna, till riksdagens vederbörande utskotts förfogande ställda betänkande anfört har riksdagen blivit övertygad därom, att den förevarande byggnadsfrågan torde kunna upptagas till prövning och avgörande oberoende av frågan om institutets organisations- och byggnadsfrågor i övrigt. De organisationsspörsmål, som föreligga, äro otvivelaktigt av en omfattande innebörd, och även om — såsom riksdagen håller för önskligt — utredningen leder till det resultatet, att Chalmers tekniska institut vid sin utvidgning till en högskola bibehåller den särställning det hittills intagit i vårt tekniska undervisningsväsen, torde dessa frågor vara så genomgripande och taga en så pass lång tid att utreda, att ett undanskjutande av den föreliggande byggnadsfrågan med hänsyn härtill skulle ytterligare försvåra de förhållanden, varunder institutet för närvarande arbetar.

Den 22 juni 1920 uppdrog sedermera Kungl. Maj:t åt en särskild nämnd att i enlighet med riksdagens beslut anordna en arkitekttävling om förslagsritningar till nybyggnader för en teknisk högskola i Göteborg. En redogörelse för tävlingens anordnande och resultatet av densamma återfinnes å sid. 78—83 i ett av de sakkunniga den 21 december 1921 avgivet betänkande II, innefattande förslag till omorganisation av institutets högre avdelning till teknisk högskola och dess lägre avdelning till tekniskt gymnasium med teknisk fackskola samt förslag till nybyggnader för högskolan.

Såsom av sistnämnda betänkande framgår, tilldelades första priset ett förslag med motto »Origo». De arkitekter, som utarbetat förslaget, erhöllo sedermera bemyndigande, att, i stort sett, i enlighet med detsamma, men i syfte att draga största möjliga nytta av de goda uppslag, som i övriga inkomna tävlingsförslag framkommit, verkställa en överarbetning av tävlingsmaterialet ävensom att under samverkan med vederbörande institutionsföreståndare låta utarbeta byggnadsförslag och kostnadsberäkningar för kemiska och fysiska institutionerna. Det reviderade förslaget förelåg utarbetat den 24 oktober 1921. Till den redogörelse för detsamma, som återfinnes å sid. 83—87 i de sakkunnigas betänkande II, tillåter jag mig hänvisa. Totalkostnaden för uppförandet av de kemiska och fysiska institutionerna beräknas här till 3,060,000 kronor.

De sakkunnigas yttrande beträffande det överarbetade förslaget till nybyggnader återfinnes å sid. 87—91 i betänkandet II. Av de sakkunnigas uttalande framgår, att det reviderade förslaget innebär en avsevärd ökning av byggnadens storlek i jämförelse med 1920 års

förslag, vilket föranlett de sakkunniga att låta undersöka, huruvida icke en reducering därvidlag ävensom nedbringande av terasseringskostnaderna kunde äga rum, utan att byggnadernas ändamålsenlighet härigenom äventyrades. Denna undersökning har givit vid handen, att totala byggnadskostnaden för institutionerna kan nedbringas till nämnda belopp, 3,060,000 kronor. Häri ingår byggnadskostnaden för två flygelbyggnader med ett belopp av cirka 230,000 kronor. Då de sakkunniga anse, att ett uppförande av flygelbyggnaderna utan större olägenhet bör kunna anstå till en ekonomiskt gynnsammare tidpunkt än den nuvarande, beräkna de slutligt totalkostnaden för den första utbyggnaden av de kemiska institutionerna — efter avdrag av omförmälda belopp 230,000 kronor — till 2,830,000 kronor. I anslutning till den föreliggande utredningen och under åberopande av de i den lämnade översikten av frågans tidigare utveckling framhållna uttalanden angående nödvändigheten av nybyggnader för Chalmerska institutets kemiska och fysiska institutioner, föreslå slutligen de sakkunniga — under uttalande av, att frågan om nämnda nybyggnader, oavsett om den föreslagna ombildningen av institutets högre avdelning till teknisk högskola bliver beslutad eller ej, snarast möjligt bör lösas — att nybyggnader för de kemiska och fysiska institutionerna måtte uppföras i enlighet med det nu framlagda, av sakkunniga förordade förslaget.

Ett av professorn E. Lallerstedt avgivet, den 10 december 1921 dagtecknat särskilt utlåtande har jämte betänkandet II överlämnats av de sakkunniga.

Lallerstedt framhåller först, att byggnaderna i alternativförslaget äro synnerligen väl planerade med ett redigt och ekonomiskt anlagt korridorsystem, som möjliggör ett förståndigt utnyttjande av de olika institutionernas utrymmen ävensom framtida eventuellt ifrågakommande förändring av de olika utrymmenas användning, samt att förslaget även ur konstnärlig synpunkt är synnerligen tillfredsställande. Beskrivningen finner Lallerstedt riktig; dock göres anmärkning mot det föreslagna golvmaterialet i laboratorielokalerna.

Beträffande kostnadsberäkningen för nybyggnaden för de kemiska och fysiska institutionerna anför härefter Lallerstedt:

Den föreliggande kostnadsberäkningen utvisar ett kubpris av cirka 60 kronor pr m^3. I denna beräkning ingå då samtliga kostnader med undantag för planering, möblering och maskinell utrustning. Undertecknad anser detta pris riktigt med nuvarande material- och arbetspriser, men anser ganska sannolikt, att, sedan

nya arbetsavtal träffats och en stabilisering av nu gällande materialpriser inträtt, det rätt avsevärt kan sänkas. Dock bör alltid beaktas vid kostnadsberäkning av den kemiska institutionen de avsevärda kostnader även rörande byggnadsarbetet, som förorsakas genom mängden av i en sådan byggnad befintliga ledningar. Med avseende å kostnadsberäkningen torde emellertid observeras, att uppgift bör lämnas å kostnadernas fördelning å de tänkta byggnadsåren.

Över de sakkunnigas betänkande II har yttrande avgivits den 21 februari 1922 av styrelsen för Chalmers tekniska institut efter hörande av institutets lärarråd. Lärarrådet framhåller beträffande nybyggnaden för kemiska och fysiska institutionerna önskvärdheten av, att åtminstone den ena flygelbyggnaden uppföres i det första byggnadsstadiet. Styrelsen åter förklarar sig dela de sakkunnigas uppfattning, att ett uppförande av flygelbyggnaderna utan större olägenhet bör kunna anstå till en ekonomiskt gynnsammare tidpunkt.

Slutligen har byggnadsstyrelsen den 16 mars 1922 avgivit utlåtande i ärendet. Byggnadsstyrelsen instämmer i vad Lallerstedt yttrat såväl i fråga om anläggningen i dess helhet som beträffande ritningarna till den till uppförande nu föreslagna byggnaden för kemi och fysik. Kostnaden för nybyggnaden med de föreslagna flygelbyggnaderna beräknas av byggnadsstyrelsen med nu gällande prisläge till 2,730,000 kronor och, om flygelbyggnaderna uteslutas, till 2,530,000 kronor. Styrelsen förordar, att det av de sakkunniga framlagda alternativa förslaget måtte i sin helhet, alltså inbegripet de i förslaget ingående båda lägre flygelbyggnaderna, komma till utförande.

Jag anser mig slutligen böra med några ord redogöra för tomtfrågans läge. Tomtfrågan.

De av mig förut omtalade av styrelsen för institutet inledda förhandlingarna med Göteborgs stad angående disposition av den av styrelsen för institutets nybyggnader föreslagna, söder om fattigvårdsanstalten Gibraltar belägna tomtplatsen i stadens 13:e rote hava sedermera fortsatts och till en början resulterat i ett genom brev den 31 december 1920 för Kungl. Maj:ts del godkänt avtal mellan Göteborgs stad genom dess drätselkammare, å ena, samt Kungl. Maj:t ock Kronan genom styrelsen för Chalmers tekniska institut, å andra sidan, vilket avtal finnes återgivet å sid. 111—113 i de sakkunnigas betänkande II. Jag anser mig böra särskilt påpeka bestämmelsen i punkten 3) i avtalet av innehåll, att de

kemiska och fysiska institutionsbyggnaderna skola vara uppförda inom fem år, räknat från och med den 1 januari 1920.

Kungl. Maj:t har sedermera funnit sig föranlåten föranstalta om i viss mån ändrade bestämmelser i avtalet med Göteborgs stad. Enligt det förslag till nybyggnader för de kemiska och fysiska institutionerna, som innefattas i de sakkunnigas betänkande II, borde nämligen för det av Göteborgs stad till omförmälda nybyggnader upplåtna tomtområdets lämpliga utnyttjande anordnas en huvuduppfartsväg från Gibraltargatan och därjämte i anslutning till Landalagatan, dels väg och spårväg till å områdets södra del förlagda institutionsbyggnader och laboratorier, dels ock en rampväg till de å berget i norr förlagda och i första hand till utförande avsedda institutionsbyggnaderna för fysik och kemi. Vidare har det ansetts nödvändigt att redan från början anordna tillfarten från Gibraltargatan och samtidigt framdraga erforderliga ledningar i denna tillfartsväg på sådant sätt, att desamma i mån av det fortsatta utbyggandet kunna tagas i anspråk. Förslaget förutsätter alltså ändring i punkt 13 av det enligt kungl. brev den 31 december 1920 godkända avtalet emellan Göteborgs stad samt Kungl. Maj:t och Kronan. På grund härav har Kungl. Maj:t den 27 januari 1922 anbefallt länsstyrelsen i Göteborg att från stadsfullmäktige därstädes skyndsamt infordra och till Kungl. Maj:t överlämna yttrande med anledning av omförmälda förslag, skolande vid yttrandet fogas bevis, att stadsfullmäktiges beslut i ämnet vunnit laga kraft. Laga kraftvunnet beslut i denna fråga av stadsfullmäktige föreligger icke här vid denna propositions avgivande. Enligt vad jag inhämtat torde det emellertid, såvitt nu kan bedömas, vara sannolikt, att något hinder icke skall möta för huvuduppfartsvägens och ledningarnas anordnande på sätt den av de sakkunniga framlagda planen angiver. Stadsfullmäktiges beslut lärer ock kunna förväntas i så god tid, att meddelande härom kan komma riksdagen till handa under ärendets behandling därstädes. Emellertid vill jag framhålla, att ändringen huvudsakligen berör tomtområdets gränser, och att den lärer vara av den beskaffenhet, att den icke inverkar på den nu föreliggande byggnadsfrågan.

Departementschefen.

I fråga om behovet av nya lokaler för de kemiska och fysiska institutionerna vid Chalmers tekniska institut torde jag kunna in-

skränka mig till att åberopa de uttalanden i ämnet, som från riksdagens sida framkommit. Den av riksdagen begärda utredningen i byggnadsfrågan föreligger nu i sådant skick, att jag på grundval av densamma kan hemställa om förslag till riksdagen rörande anvisande av medel för ändamålet. Jag påpekar därvid, att nämnda institutioners lokalfråga, såsom jämväl framhållits av 1920 års statsutskott, icke behöver göras beroende av det stora spörsmålet om institutets utveckling till en teknisk högskola, ett spörsmål, som i detta sammanhang kan lämnas åsido.

Lokalerna för de kemiska och fysiska institutionerna, vilka enligt de sakkunnigas senare betänkande sammanförts till en byggnad, äro avsedda att uppföras å den godkända tomtplatsen. Ritningarna med därtill hörande beskrivningar synas mig väl tillgodose de krav, som böra ställas på de föreslagna lokalerna, vilket också vitsordats av byggnadsstyrelsen. I de sakkunnigas alternativa förslag, till vilket jag ansluter mig, har jämväl skälig hänsyn tagits till synpunkten av billigast möjliga byggnadskostnad. Ur denna synpunkt anser jag emellertid även, att de föreslagna flygelbyggnaderna icke för närvarande böra komma till utförande. Vad angår det elevantal, med hänsyn till vilket utrymmena i de kemiska och fysiska institutionerna beräknats, erinrar jag, hursom de sakkunniga (betänkande I, sid. 12—13) — med utgångspunkt från att efter genomförandet av viss, av de sakkunniga preliminärt föreslagen ombildning och utvidgning av institutet detsamma borde kunna årligen intaga elever till ett antal av 200 — förklarat sig anse, att den då föreslagna kemiska institutionsbyggnaden, *oavsett* om institutet komme att i huvudsak bibehållas i sin nuvarande form eller omändras till en teknisk högskola, ej borde beräknas för ett lägre elevantal än 30 à 35 per årskurs — eller 32 à 36 med hänsyn till anordningen av laboratorieborden. Dock måste enligt de sakkunnigas mening institutionens föreläsningssal, som avsågs jämväl för undervisningen i mineralogi och geologi, beräknas för ett elevantal av 50 eller 60 stycken, enär föreläsningar i dessa ämnen även skulle åhöras av eleverna inom väg- och vattenbyggnadsavdelningen. Lokalerna i den då föreslagna byggnaden innehöllo även reservutrymmen, i vilka plats kunde beredas för en fjärde årskurs, om en dylik komme till stånd. Vad åter anginge den fysiska institutionen anförde de sakkunniga i sitt senast omförmälda betänkande, att elevantalet i denna sammanfölle med

hela det antal, som enligt de sakkunnigas uppfattning framdeles borde årligen kunna intagas i institutet, eller 200, enär det vore avsett att undervisningen i fysik skulle bedrivas gemensamt för samtliga fackavdelningar. Utrymmena för laborationer hade emellertid beräknats under förutsättning, att eleverna därvid uppdelades i tre grupper; en längre driven uppdelning syntes de sakkunniga med hänsyn till undervisningsplanen ej böra ifrågasättas. Laborationsplatserna i den då föreslagna fysiska institutionsbyggnaden voro följaktligen 65 à 70.

Det av de sakkunniga i dess betänkande II framlagda slutliga förslaget till utvidgning och omgestaltning av Chalmers tekniska institut är även baserat på att årligen skall kunna i första årskursen intagas 200 elever. I betänkandet är icke uttryckligen angivet, för vilket antal elever (laboranter) de kemiska och fysiska institutionsbyggnaderna dimensionerats enligt det nu föreliggande, ur arkitekttävlingen framgångna förslaget. Enligt vad jag inhämtat, upptager emellertid även detta förslag enahanda antal laborationsplatser, som lågo till grund för 1920 års förslag till nybyggnader för nämnda institutioner. Då den sålunda ifrågasatta dimensioneringen av nybyggnaden synes mig taga tillbörlig hänsyn såväl till ett önskvärt nedbringande av byggnadskostnaderna som till bevarande av möjligheterna att utvidga elevantalet utöver det nuvarande, därest så skulle befinnas lämpligt, samt förslaget även i övrigt synes mig ändamålsenligt och väl avvägt, tillstyrker jag att detsamma må komma till utförande.

Det med Göteborgs stad avslutade avtalet synes mig täcka de önskemål från statens sida, som av riksdagen framförts, dock torde det få anses vara osäkert, om den ifrågavarande byggnaden kan hinna bliva uppförd inom tid, som i avtalet angivits eller före utgången av år 1924. En förutsättning för beviljande av anslag för ändamålet är därför att Göteborgs stad i detta hänseende medgiver den ändring i avtalet, som kan befinnas erforderlig.

I fråga om kostnadsberäkningen synes det mig svårt att under nuvarande osäkra förhållanden på byggnadsmarknaden göra något bestämt uttalande. Tills vidare åtminstone torde man dock kunna räkna med den av byggnadsstyrelsen uppskattade totalkostnaden för de båda institutionerna med uteslutande av flygelbyggnaderna eller 2,530,000 kronor.

Jag erinrar, att Kungl. Maj:t på min framställning i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att i avbidan på förevarande proposition beräkna på extra stat för förra halvåret 1923 ett belopp av 300,000 kronor. Nämnda belopp grundar sig på en av de sakkunniga gjord beräkning, framlagd i skrivelse den 1 december 1921, däri de sakkunniga jämväl hemställt om beräknande på tilläggsstat för år 1922 av ett belopp av 150,000 kronor. Med det för år 1922 beräknade beloppet skulle påbörjas en del väganläggnings- och sprängningsarbeten m. m., i syfte att det egentliga byggnadsarbetet skulle kunna taga sin början tidigt på våren 1923. De sakkunniga meddela i skrivelsen, att, sedan det av arkitekterna till förslaget »Origo» verkställda utredningsarbetet likviderats av det på extra stat för år 1921 av riksdagen anvisade anslaget å 100,000 kronor, torde av nämnda anslag återstå ett belopp av omkring 60,000 kronor. Även med fäst avseende å den förefintliga besparingen å 1921 års anslag har jag icke funnit något att erinra mot de av de sakkunniga för år 1922 och förra halvåret 1923 föreslagna beloppen, vilka med hänsyn till den i avtalet stipulerade korta byggnadstiden snarare synas mig vara lågt beräknade. Såsom jag vid min föregående anmälan av ärendet framhöll, torde utsikt finnas, att ovanberörda väganläggnings- och sprängningsarbeten m. m., för vilka det av de sakkunniga begärda beloppet å 150,000 kronor avsetts, skola kunna utföras med anlitande av till nödhjälpsarbeten anslagna medel.

Jag inskränker mig för närvarande till att hemställa om anvisande av det i statsverkspropositionen beräknade beloppet, 300,000 kronor. Läget å byggnadsmarknaden är, såsom jag nyss framhållit, så vacklande, att det icke synes mig lämpligt att redan nu hemställa om beviljande av ett för hela det nu ifrågavarande byggnadsföretaget beräknat totalbelopp.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att under av mig förut angiven förutsättning beträffande ändring i avtalet med Göteborgs stad rörande upplåtelse av tomt för Chalmers tekniska institut, till uppförande i huvudsaklig enlighet med det utav förenämnda sakkunniga i deras betänkande II framlagda alternativa förslaget till ny-

byggnader för de kemiska och fysiska institutionerna vid nämnda institut, dock med uteslutande av de däri upptagna båda flygelbyggnaderna, anvisa under åttonde huvudtiteln på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.

Stockholm 1922, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.
220745